

Ústava pre Európu - prehľad situácie

Napriek šoku, ktoré vyvolali záporné referendá vo Francúzsku a v Holandsku, ratifikácia Ústavy pokračuje vo viacerých krajinách. Ďalšie sa rozhodli proces pozastaviť. Tu je prehľad situácie.

Aj keď sa označuje slovom "Ústava", text, ktorý hlavy štátov a predsedovia vlád podpísali 29. októbra 2004 v Ríme je medzinárodnou zmluvou, rovnakou ako tie, ktoré boli postupne ratifikované počas budovania Európy. Aby nadobudla platnosť, musí byť ratifikovaná dvadsiatimi piatimi štátmi, ktoré tvoria Európsku úniu.

Každý štát prijíma zmluvu podľa svojich vlastných pravidiel: parlamentnou cestou, prostredníctvom referenda alebo obidvomi spôsobmi súčasne.

Kto je za, kto je proti, kto vyčkáva

Do dnešného dňa, trinásť krajín už ratifikovalo európsku ústavu: Luxembursko a Španielsko prostredníctvom referenda, ďalšie krajiny (Cyprus, Grécko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko a Taliansko) parlamentnou cestou.

V Belgicku schválenie zmluvy prebieha komplexnou parlamentnou procedúrou, ktorá sa blíži ku konu. Švédsko sa rozhodlo zveriť hlasovanie parlamentu a Fínsko sa na to chystá. Dánsko odložilo svoje referendum a Poľsko, ktoré sa tiež prikláňalo k referendu, uvažuje stále nad voľbou postupu. Portugalsko a Česká republika sa tiež rozhodli počkať pred organizovaním ľudového hlasovania. Írsko a Veľká Británia tiež odložili referendum, to sú dve krajiny, v ktorých referendum má byť spojené s parlamentnou procedúrou. Estónsko sa ešte stále nerozhodlo pre jednoznačné riešenie. Avšak v tejto krajine spôsob ratifikácie bude závisieť od rozhodnutia súdu. Na základe sťažnosti musia sudcovia rozhodnúť, či európska zmluva je v súlade s estónskou ústavou. Po potvrdení súladu a po usporiadaní verejnej rozpravy sa bude môcť estónsky parlament k Ústave vyjadriť. V opačnom prípade jediným riešením bude referendum.

Z 25 členských štátov dva Ústavu odmietli: Francúzsko a Holandsko. Obidva prostredníctvom referenda a keď aj holandské „Nee” z právneho hľadiska má len poradnú hodnotu, politicky je platné.

V krajinách, ktoré si zvolili referendum, o "pre" a "proti" je rozhodnuté. Holanďania odmietli ústavu so 61,7 % hlasov a Francúzi rovnako s 54,8 % hlasov. V obidvoch prípadoch bola účasť na hlasovaní vysoká (63 a 70 %). Naopak, Španieli, ktorí hlasovali ako prví vo veľkom počte podporili novú ústavnú zmluvu (76,7 %) a tiež Luxemburčania, ktorí povedali "áno" 56,2 % hlasov. Dôležitý bod: občania veľkovejvodstva hlasovali po francúzskom a holandskom referende, v atmosfére všeobecnej krízy.

A čo ak je ústava mŕtva?

Záporné hlasovania vo Francúzsku a v Holandsku, v dvoch krajinách, ktoré patria k zakladajúcim krajinám Európskeho spoločenstva, zatienili "áno" v Španielsku. Mnohí boli tí, čo vystavili úmrtý list ústavnej zmluve. Luxemburský predseda vlády Jean-Claude Juncker sa po kladnom hlasovaní svojej krajiny snažil urobiť nápravu a vyhlásil, že "Ústava nezomrela".

Nie je to prvý krát v histórii budovania Európy, kedy referendum odmietlo európsku zmluvu. V roku 1992 Dáni povedali „nie“ Maastrichtskej zmluve, ktorá zahájila projekt jednotnej meny. V roku 2001 Íri povedali "nie" Zmluve z Nice o reforme inštitúcií EÚ, ktorá predchádzala budúcemu rozšíreniu Európy. V oboch krajinách išlo o špeciálne body, ktoré boli zahrnuté v zmluve a po niekoľkých úpravách v textoch, v druhom referende „áno“ zvíťazilo. Naopak, odmietnutie francúzskeho národného zhromaždenia ratifikovať Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva obrany v roku 1954 zasadilo smrteľný úder tomuto politickému projektu.

Aký bude osud Ústavy? Vyhlásenie, ktoré sa nachádza v prílohe, hovorí, že „*ak po dvoch rokoch od podpísania zmluvy (...) štyri pätiny členských štátov ratifikovali predmetnú zmluvu a ak jeden alebo viaceré členské štáty narazili na ťažkosti pri pokračovaní v procese ratifikácie, záležitosť sa predloží Európskej rade.*”

Ústava o tom viac nehovorí. Po záporných výsledkoch vo Francúzsku a v Holandsku, toto vyhlásenie vyvoláva rozdielne interpretácie. Po tom, čo si šéfovia štátov a vlád dvadsaťpäťky dali "čas na rozmyslenie", dohodli sa, že proces ratifikácie zhodnotia v prvom semestri roku 2006.

Jedna vec je istá: kým ústavná zmluva nenadobudne platnosť, smerodajná je Zmluva z Nice. V skutočnosti, ak 29. októbra 2006, dvadsať štátov schváli Ústavu, počnúc 1. novembrom Európska rada bude môcť preskúmať situáciu a prijať rozhodnutie. Aby tento prípad mohol nastať, najmenej sedem krajín musí ešte ratifikovať zmluvu. Ústava neobsahuje špeciálne ustanovenia pre prípad, že by počet ratifikácií bol menší. Kým Zmluva o Ústave nenadobudne platnosť, zostáva v platnosti Zmluva z Nice.